

Wmo **inzicht**

Gehandicaptenzorg
Nieuwe Stijl

februari 2014
nummer 10

3 Wmo en Participatiewet: sterker als duo

6 Gehandicaptenzorg in de Wmo: de highlights

In dit e-zine:

5 Aan de keukentafel met Erik Dannenberg, wethouder Zwolle

8 Kennismaken met Linda Boot, bestuurder Pameijer

11 Hoe doen ze het in Amsterdam?

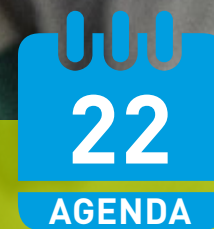
16 Over de grenzen heen: Hoe bereid je cliënten voor op wat komen gaat terwijl niet alles duidelijk is?

19 Zorg in beeld: Begeleiding individueel

21 Toolbox

22 Agenda

23 Colofon

Naar inhoudsopgave >

Wmo **inzicht**

e-zine over de transitie van de
extramurale begeleiding naar
de Wmo

februari 2014 inhoud

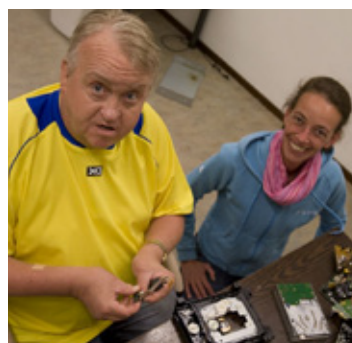
Van de redactie

Tijdens deze editie van Wmo inzicht is de grote vraag: is de Wmo 2015 nu ook echt in zicht? De wetstekst is eindelijk verschenen, maar de VNG heeft een flink tegengeluid laten horen. De meerderheid van de Tweede Kamer lijkt de staatssecretaris vooralsnog te steunen in zijn streeftermijn om de Wmo 2015 op 1 januari te laten starten. De voorbereiding loopt onder-tussen gestaag door.

De wetstekst van de Participatiewet is bekend, belangrijk in verband met de verbinding met de Wmo. Erik Dannenberg, wethouder van de gemeente Zwolle, geeft in het keukentafel-gesprek een kijkje in zijn toekomstbeeld van de nieuwe Wmo. In de kettingvraag licht Pameijer toe waar zij de belangrijkste vernieuwingsopdracht ziet. De Amsterdamse aanpak staat centraal in de rubriek *Hoe doen ze het in...* We brengen daarnaast de huidige individuele AWBZ begeleiding in beeld en kijken hoe gehandicaptenzorgaanbieders cliënten voorbereiden op de nieuwe wereld in 2015. We wensen u veel leesplezier!

Monique van der Meulen, *Projectleider Wmo*

Abonnement Klik hier voor een gratis abonnement. U krijgt dan automatisch een e-mail wanneer een nieuwe editie is verschenen. Klik hier om u af te melden voor uw abonnement.

- 3 Wmo en Participatiewet:
sterker als duo

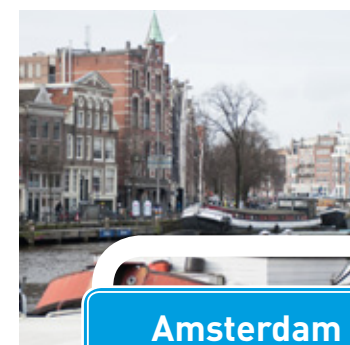
- 8 Kennismaken met
Linda Boot
Bestuurder Pameijer

- 19 Zorg in beeld:
Begeleiding
individueel

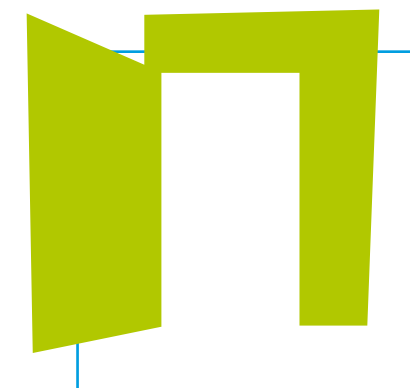
- 5 Aan de keukentafel
met Erik Dannenberg,
wethouder Zwolle

- 11 Hoe doen ze het in
Amsterdam?

- 21 Toolbox

- 6 Gehandicaptenzorg in
de Wmo: de highlights

- 16 Over de grenzen heen:
Hoe bereid je cliënten voor
op wat komen gaat terwijl
niet alles duidelijk is?

- 22 Agenda
23 Colofon

Wmo en Participatiewet: sterker als duo

Door alle decentralisaties in de zorgsector verdwijnt de grote wijziging binnen de sociale zekerheid bijna naar de achtergrond. En dat is onterecht, want de nieuwe Participatiewet heeft grote gevolgen voor mensen met een beperking. En voor gemeenten. Maar wat verandert er nou precies? En wat betekent dit voor burgers met een arbeidsbeperking en gehandicaptenzorgaanbieders?

Met de komst van de Participatiewet nemen we afscheid van de huidige Wajong, de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet werk en bijstand. Hiermee ontstaat er één regeling voor mensen die hulp nodig hebben in die laatste stap naar de arbeidsmarkt.

Iedereen die kan werken, gaat weer aan de slag. Dat is het doel. Of zoals staatssecretaris Klijnsma aangaf in een toelichting op het wetsvoorstel: 'Wie kan werken moet daarvoor de kans krijgen, of je nou een beperking hebt of niet.' Dit klinkt goed, maar hoe vertaalt zich dat straks in de praktijk?

Wat en voor wie?

De Participatiewet komt alleen om de hoek kijken voor burgers met een arbeidsbeperking die in 2015 voor het eerst bij de gemeente aankloppen.

Stap één is dat gemeenten kritisch gaan kijken wie van hen toch kan werken. Hierbij is de verdien capaciteit leidend. Als ingeschat wordt dat iemand in staat is om minimaal 20% van het wettelijk minimumloon te verdienen, start de gemeente een re-integratietraject. Vergelijkbaar met het UWV nu is de gemeente aan zet om iemand te helpen en te begeleiden naar betaald werk.

Burgers die gebruikmaken van de Participatiewet zijn verplicht om aan dit traject mee te werken. De gemeente kan in ruil voor het ontvangen van een Participatiewetuitkering een tegenprestatie vragen. Die tegenprestatie kan bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Of een gemeente hiervoor kiest en hoe die invulling eruit ziet, is aan de individuele gemeente. De Participatiewetuitkering die mensen kunnen

aanvragen, is maximaal zeventig procent van het wettelijk minimumloon. Dit is vijf procent lager dan de uitkering in de huidige Wajong. Het inkomen van de partner, opgebouwd spaargeld en het delen van een woning met anderen wordt meegerekend en kan tot een lagere uitkering leiden. De nieuwe Wajong is alleen nog beschikbaar voor mensen die voor een langere periode niet in staat zijn om meer dan twintig procent van het wettelijk minimumloon te verdienen. Het UWV blijft dit ook straks beoordelen.

Sterker met de Wmo

Veel burgers die een Wajonguitkering hebben of straks bij de gemeente aankloppen voor de Participatiewet, zullen ook een beroep willen doen op de Wmo. En dit kan straks, is de toe-

[Lees verder >](#)

> vervolg *Wmo en Participatiewet: sterker als duo*

De droom van een betaalde baan komt met loonkostensubsidie en het verzilveren van de loonwaarde nog dichterbij

zegging van staatssecretaris Klijnsma. De Participatiewet is niet voorliggend op de Wmo; iemand kan van beide wetten tegelijkertijd gebruikmaken. Dit biedt kansen voor veel mensen met een beperking die tijd nodig hebben om langzaam te kunnen toegroeien naar betaald werk. Het letterlijk 'leren werken' kan in het gemeentelijk domein al starten in de Jeugdwet en doorlopen in de Wmo. Naast vaardigheden die te maken hebben met de inhoud van de baan, gaat het hier ook om de 'zachte' vaardigheden: leren om een goede collega te zijn, omgaan met onverwachte situaties en samenwerken met anderen bijvoorbeeld. Praktijkgericht (passend) onderwijs en goede leer-werktrajecten in de Jeugdwet geven een voorsprong die net het verschil kunnen maken.

De stap van dagbesteding naar betaald werk is voor veel mensen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking te groot. Maar als dagbesteding langzamerhand een meer arbeidsmatig karakter krijgt en daarna naadloos overgaat in een re-integratietraject naar betaald werk, is dit een ander verhaal. Zeker als mensen een beroep kunnen doen op structurele begeleiding, kunnen werkgevers verbaasd zijn over de mogelijkheden van mensen met een beperking. De droom van een betaalde baan komt met loonkostensubsidie en het verzilveren van de loonwaarde nog dichterbij.

Voldoende kans op werk?

De volgende vraag is of er wel voldoende beschutte werkplekken zijn waar mensen met een beperking de mogelijkheid krijgen om dichterbij hun droom van betaald werk te komen. De inzet van staatssecretaris Klijnsma is dat gemeenten 30.000 beschutte werkplekken creëren voor burgers die zoveel begeleiding nodig hebben dat zij niet bij een werkgever kunnen werken. Daarnaast hebben werkgevers en overheid toegezegd om 125.000 extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit kan vanuit de Participatiewet zijn of vanuit de Wajong. Als die belofte niet wordt nagekomen, kan en zal de overheid dit via een quotumregeling afdwingen.

En nu?

De landelijke politiek is nu eerst aan zet. In de Tweede Kamer wordt nog druk gedebatteerd over de precieze invulling van de Participatiewet. Ook de Eerste Kamer moet zich hier nog over uitspreken. Maar uiteindelijk bepaalt de lokale politiek, de individuele gemeenten in hun eigen beleid, of al die mooie inhoudelijke doelen van de wetten ook behaald gaan worden. Geldt 1+1=3 straks ook voor de Participatiewet en de Wmo? Iedere burger met een beperking hoopt met heel zijn hart van wel! ●

Overgangsregeling huidige Wajongers

Er komt een overgangsregeling voor de ongeveer 240.000 mensen die nu een Wajong-uitkering hebben. In tegenstelling tot de eerdere plannen van het kabinet is in de Tweede Kamer besloten dat deze groep niet onder de Participatiewet komt. Maar ook bij hen kijkt het UWV opnieuw wie toch zou kunnen werken. Is iemand in staat om minimaal 20% van het wettelijk minimumloon te verdienen? Dan is het de taak van het UWV om diegene te ondersteunen in zijn zoektocht naar betaald werk. Mensen houden hun Wajong-uitkering, maar deze wordt in 2018 wel verlaagd (met 5%) tot het bijstandsniveau. Is voor iemand die 20% niet haalbaar? Dan verandert er niets. Deze groep blijft in de 'oude' Wajong en houdt zijn uitkering. Naar schatting geldt dit voor ongeveer 100.000 mensen.

Herkeuren betekent niet dat dit altijd fysiek gebeurt. Als op basis van de beschikbare gegevens de uitslag van te voren al duidelijk is, wordt de keuring op papier afgerond. Iemand die op de wachtlijst staat voor een sociale werkplaats bijvoorbeeld, komt duidelijk in aanmerking voor begeleiding naar werk door het UWV. En over jongeren die in een instelling wonen met een hoog zorgzwaartepakket bestaat ook geen twijfel dat werk helaas niet tot de mogelijkheden behoort. Het UWV verwacht dat zij als uitvoeringsinstantie twee jaar nodig heeft voor deze herkeuringsoperatie.

‘Weet ik veel van weinig of weinig van veel’

Aan de keukentafel met:

*Erik Dannenberg,
wethouder Zwolle*

Binnen de huidige Wmo is het keukentafel-gesprek een gevestigde uitdrukking. Burgers komen niet aan een loket en vullen een formulier in, maar de gemeente bezoekt hen aan huis en kijkt in een gesprek – als het ware aan de keukentafel – wat er nodig is voor hun maatschappelijk functioneren. In de rubriek *Aan de keukentafel* komen mensen aan het woord die hun licht laten schijnen over verschillende aspecten van de Wmo.

Erik Dannenberg is wethouder in Zwolle met onder andere Wmo in zijn portefeuille. Daarnaast is hij lid van het bestuur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), lid van de VNG-commissie Gezondheid en Welzijn en de sub-commissie Jeugdzorg. In de video *Aan de keukentafel* schetst Dannenberg zijn toekomstvisie op de Wmo en de veranderende rol van de professional. Ook geeft hij aan welke ingrediënten hij uiteindelijk doorslaggevend acht voor het laten slagen van het voorgenomen Wmo-beleid. Daarbij stelt hij vast dat de financiële druk weliswaar een lastig punt is, maar dat de gehele transformatie vooral een orderingsvraagstuk is.

Deze video is het tweede deel van het interview met Erik Dannenberg. Bekijk hier het [eerste deel](#), waarin Dannenberg vertelt over de voorbereiding op de nieuwe Wmo. ●

Doel

Gemeenten worden in de nieuwe Wmo 2015 verantwoordelijk voor het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking. Het doel van die ondersteuning? Mensen kunnen zo lang mogelijk in de eigen leef-omgeving blijven.

Aanbod

- Algemene voorziening (sociaal vervoer, mantelzorgondersteuning, klussendienst was- en strijkservice, maaltijdvoorziening, sociaal-culturele voorziening).
- Maatwerkvoorziening (als algemene voorziening niet voldoende is).
- Maatwerk gericht op zelfredzaamheid/participatie.
- Beschermd wonen voor mensen met psychische of psychosociale problemen.
- Steunpunt Huiselijk Geweld.

- Woningaanpassing.
- Doventolkzorg.

In de wet staat dat cliënten moeten kunnen kiezen uit aanbieders, vooral als het gaat om kleine doelgroepen (levensovertuiging of specialisme). Elke burger heeft recht op (onafhankelijke) cliëntondersteuning. Gemeenten mogen een eigen bijdrage vragen voor een Wmo voorziening. Hoe deze eruit ziet (inkomensafhankelijk, tegemoetkoming in de kosten), is aan de individuele gemeente.

Gehandicaptenzorg in de Wmo: de highlights

Administratieve lasten

In de wet staat uitgewerkt welke bevoegdheden aanbieders hebben om persoonsgegevens te verwerken. Voor de maatwerkvoorziening is dit uitgebreider dan bij een algemene voorziening. Hierbij wordt gebruikgemaakt van het burgerservice-nummer (BSN). Aanbieders moeten bij een maatwerkvoorziening ook bijzondere persoonsgegevens aanleveren aan instanties, de gemeente en de Zorgverzekeraar. Hoe dit precies moet, wordt later bepaald in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). In de wet staat ook opgenomen dat gemeenten met elkaar moeten samenwerken als daarvoor de Wmo beter uitgevoerd wordt. Gebeurt dit niet, dan kan de regering dit afdwingen via AMvB de wetstekst heeft ook aandacht voor de samenwerking tussen de gemeente en zorgverzekeraars, bijvoorbeeld bij de toegang.

Toegang

Als een burger met een hulpvraag zich meldt bij de gemeente, volgt een keukentafelgesprek. Hierin kijkt de gemeente wat iemand zelf nog kan doen, wat zijn sociale omgeving voor hem kan doen of wat hij zelf voor een ander kan doen. Bij het bepalen wat iemand nodig heeft, kijkt de gemeente ook naar wat vanuit de Participatiewet, Jeugdwet of Zorgverzekeringswet geboden kan worden. Het keukentafelgesprek is de toegangspoort naar:

- een algemene voorziening;

- maatwerkvoorziening: hier is extra onderzoek voor nodig dat bepaalt of de hulpvrager hier recht op hebt. Het onderzoek vindt binnen zes weken na de melding plaats. Het besluit volgt binnen twee weken na het onderzoek.

De gemeente onderzoekt periodiek of de maatwerkvoorziening (in natura of via pgb) nog steeds nodig is. Een persoonsgebonden budget (pgb) moet aan strikte voorwaarden voldoen om misbruik tegen te gaan.

[Lees verder >](#)

Zorgverkoop

- De gemeente sluit een overeenkomst

(bijvoorbeeld subsidie) met aanbieders of kan in bepaalde situaties kiezen voor aanbesteding.

- De gemeente kiest op basis van kwaliteit en de economisch meest voordelige inschrijving.
- In de gemeentelijke verordening staan regels om een goede verhouding tussen de prijs en kwaliteit van de voorziening te garanderen.
- De gemeente kijkt bij een maatwerkvoorziening ook naar de mate waarin de aanbieder de continuïteit in de hulpverlening kan garanderen (voor cliënten en medewerkers).

Wint een aanbieder de overheidsopdracht? Dan moet hij met de verliezende aanbieder (die eerder deze opdracht voor de gemeente deed) verplicht in overleg om te kijken of hij het betrokken personeel wil en kan overnemen. Alleen het personeel dat mee wil, hoeft uiteindelijk mee naar de nieuwe aanbieder.

Overgang en afbakening

Voor huidige cliënten in de AWBZ die straks een beroep gaan doen op de Wmo is een overgangsregeling ontwikkeld. Zij houden hun huidige aanspraak op extramurale begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf of vervoer tot hun indicatie afloopt. Dit overangsrecht geldt tot maximaal 1 januari 2016. Mensen die wel een indicatiebesluit hebben, maar in

2015 nog geen gebruikmaken van deze zorg, hebben eerst toestemming van de gemeente nodig om dit overangsrecht te verzilveren. Omdat de bezuiniging al wel ingaat in 2015, moeten gemeenten met aanbieders afspreken welke zorg tegen welk tarief geboden wordt. De cliënt kan vervolgens alleen kiezen uit de aanbieders waarmee de gemeente afspraken maakt. Dit is dus niet per definitie de huidige aanbieder.

Gehandicaptenzorg in de Wmo: de highlights

Kwaliteit

Aanbieders die een Wmo-voorziening bieden, moeten goede kwaliteit bieden. Samen met gemeenten moeten ze nieuwe landelijke kwaliteitsstandaarden ontwikkelen voor de maatschappelijke ondersteuning, die als minimumnorm gelden. Bijvoorbeeld rondom veiligheid, bejegening of (klantgerichte) dienstverlening. Aanbieders moeten een meld-code vaststellen en in bezit zijn van een verklaring omtrent gedrag (VOG) voor werknemers. De gemeente houdt zelf toezicht op de kwaliteit.

Gemeenten moeten in hun eigen verordening eisen opnemen over de deskundigheid van aanbieders en hun bestuursstructuur en bedrijfsvoering. Dit geldt ook voor de afhandeling van klachten over aanbieders, medezeggenschap van cliënten bij aanbieders en eisen voor het melden van calamiteiten en geweld bij een voorziening die aanbieders leveren. Gemeenten moeten jaarlijks onderzoeken hoe cliënten de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning ervaren en de resultaten daarvan publiceren. Het gaat niet meer om een tevredenheidsonderzoek, maar om een cliënt-ervaringsonderzoek.

Stelselwijziging wordt een groter succes als je echt inclusie bereikt

De kettingvraag aan de zorgaanbieder van Berry van Rijswijk, wethouder Sittard-Geleen

Welk nieuw aanbod zou u willen ontwikkelen om de burgers in de zorg beter te begeleiden, door algemene of door maatwerkvoorzieningen en met wie wilt u gaan samenwerken?

In deze transitie gaat het er volgens mij vooral om dat we afraken van het aanbod-denken. In plaats daarvan moeten we juist de vraag van de cliënt als leidraad nemen. Pameijer streeft dat al jaren na en tot onze vreugde komt dit in het nieuwe

Niet te snel van alles regelen, eerst de vraag goed horen

stelsel nu ook meer tot uiting. Het centraal stellen van de vraag gaat niet louter over zorg. De mensen waar wij het over hebben, zijn immers op verschillende manieren kwetsbaar. Daardoor omvat de ondersteuning alle aspecten in het leven, zoals wonen, werken, sport, seksualiteit, vrije tijd of hoe iemand een netwerk opbouwt. De omslag zit in niet méér ondersteuning bieden dan iemand nodig heeft. We moeten niet te snel van alles gaan regelen, maar eerst de vraag goed horen. Pas dan eventueel de ladekast met methodieken opentrekken voor een afgestemd aanbod uitgaande van wat mensen zelf kunnen en

wat hun netwerk kan doen. Ook mensen met een beperking kunnen zoveel zelf.

Hoe ziet zo'n afgestemd aanbod eruit?

De ondersteuning is heel divers en steeds op maat. En kan bovendien in de tijd veranderen. Je moet dus steeds vinger aan de pols houden en doen wat op dat moment nodig is. Integrale ondersteuning vraagt altijd om samenwerking met andere partijen. Omdat onze visie verankerd is in de huidige stelselwijziging, is samenwerking met gemeenten en de netwerken van cliënten voor ons

[Lees verder >](#)

Kennismaken met ...

*Linda Boot,
Bestuurder Pameijer*

> vervolg *Stelselwijziging wordt een groter succes als je echt inclusie bereikt*

vanzelfsprekend. En ook met andere samenwerkingspartners zoals het onderwijs, huisartsen, sportverenigingen, welzijn en klinieken. Voor als mensen een terugval hebben of als ze een bepaalde behandeling nodig hebben.

Ligt de focus van het aanbod van Pameijer in de toekomst bij het realiseren en versterken van algemene voorzieningen of meer bij maatwerkvoorzieningen?

Het is altijd maatwerk, omdat je uitgaat van iemands vraag. Wel kan een algemene voorziening daar onderdeel van zijn. Bij nagenoeg elke cliënt gaat het om een samengesteld pakket van arrangementen, toegesneden op de specifieke ondersteuningsbehoefte. Dat pakket wisselt door de tijd, omdat mensen zich ontwikkelen of soms een terugval hebben. Om steeds weer de ondersteuning goed op de persoon af te stemmen, maak je gebruik van alle mogelijke voorzieningen. Daarbij is het soms zinvoller om je pijlen niet direct op de cliënt zelf te richten, maar het netwerk te ondersteunen. We bieden bijvoorbeeld *family support*, waar iemand indirect via het netwerk wordt ondersteund. Ook dat is maatwerk.

Waar denkt u dat de grootste vernieuwing plaats kan vinden als het gaat om algemene en maatwerkvoorzieningen voor mensen met een beperking?

Ik denk dat de grootste vernieuwing niet bij mensen met een beperking zelf zit, maar bij alle anderen in de maatschappij. De stelselherziening wordt een groter succes als je echt inclusie bereikt. Dat ook in bedrijven en verenigingen wordt gezien dat mensen met een beperking echt iets toevoegen. Ik hoop dat de Participatiewet

De grootste vernieuwing zit bij alle anderen in de maatschappij

ertoe leidt dat mensen nog meer in werk terecht gaan komen, zodat ze ook in die zin hun talenten beter kunnen inzetten. Op dit moment doen we dat al op bescheiden schaal. Zo verzorgt een groep cliënten het archief bij een bedrijf. Veel mensen zien het niet zitten om de hele dag documenten in te scannen en oude papieren heel zorgvuldig door de shredder te halen. Sommige van onze cliënten zijn juist in staat om heel lang en heel toegewijd een bepaalde taak uit te voeren. Dat kunnen is een groot talent.

Eén van de nieuwe concepten waar uw organisatie mee bezig is, is de Buurtcirkel. Kunt u hier iets meer over vertellen?

De Buurtcirkel is gebaseerd op het concept van de organisatie KeyRing in Groot-Brittannië. Zelfstandig wonende mensen met een beperking vormen in een buurt een netwerk en betekenen iets voor elkaar. Iemand heeft bijvoorbeeld moeite met planning en op tijd opstaan, terwijl een ander altijd vroeg opstaat. Die helpt dan de ander even op gang. Een ander kan prima koken, terwijl een buurtgenoot moeite heeft om gezond te eten. Ook zij helpen elkaar. Elk netwerk wordt ondersteund door een vrijwilliger die in de wijk woont en deze goed kent. Hij zorgt dat de groep elkaar regelmatig treft en geeft ondersteuning bij wat men voor elkaar kan betekenen. Een professional ondersteunt de vrijwilliger op de achter-

grond. Alleen bij eventuele problemen of als een cliënt een terugval heeft, springt de professional in.

Wat is de meerwaarde van dit concept voor Nederland?

Doordat er minder professionele inzet nodig is en mensen in hun kracht worden gezet, is het goedkoper en beter voor de cliënt. Toch is het niet iets dat je zomaar even doet. Het lukt alleen als je echt bereid bent om mensen gelijkwaardig te zien en louter op de vraag te ondersteunen. In Engeland hebben veel deelnemers van een KeyRing-netwerk een baan bij een gewoon bedrijf. Er zitten ook mensen met forse beperkingen die dat niet kunnen, maar wel anderen kunnen helpen. Hierdoor groeien ze als mens. Ook vinden ze beter hun weg in de lokale samenleving. Ze zijn er echt onderdeel van, terwijl we hier in Nederland nog steeds iets hebben van 'zorg nou voor die mensen'. Ook organisaties hebben nog geregeld die houding. Maar daarmee help je ze niet altijd even goed. Je zet ze apart en dat is eigenlijk een vorm van, weliswaar goedbedoelde, discriminatie.

Wat is de rol van Pameijer in deze Buurtcirkels?

In de eerste plaats hebben we het concept naar Nederland gehaald en vertaald naar de

[Lees verder >](#)

> vervolg *Stelselwijziging wordt een groter succes als je echt inclusie bereikt*

Nederlandse situatie en het de naam Buurtcirkel gegeven. Er zijn nu vier Buurtcirkels gestart. Pameijer faciliteert het organiseren ervan, maar het is cruciaal om mensen het verder zelf te laten doen. Ondersteuning met terughoudendheid. De valkuil is namelijk dat professionals het geduld niet opbrengen om een Buurtcirkel tot wasdom te laten komen, zelf gaan organiseren en vanuit aanbod redeneren. De intentie en de attitude waarmee men het uitvoert moeten kloppen. Het vergt professionaliteit om het concept goed en zorgvuldig op te zetten. We bespreken met cliënten de mogelijkheid van de Buurtcirkel en vragen of zij iets willen betekenen voor een ander. Verder leggen we contact met gemeenten, huisvesting en de vrijwilligers. Wij organiseren niet alles, maar zijn er als de deelnemers ons nodig hebben.

Hoe betrekt u de gemeente bij dit initiatief?

De contacten met de gemeente zijn al jaren heel goed. Dan kun je over zo'n initiatief vanuit de relatie en het aanwezige vertrouwen in gesprek gaan. Twee wethouders wilden KeyRing graag zelf zien in Engeland. Ze spraken er organisaties en deelnemers en raakten enthousiast. We zijn het toen samen gaan uitwerken. Je hoort soms organisaties zeggen: 'Gemeenten, wat hebben die er nou voor verstand van?' Zo denk ik niet. Ik vind dat we vanuit onze deskundigheid eraan moeten bijdragen dat de gemeenten de nieuwe taken goed kunnen vervullen. Dat is deel van onze verantwoordelijkheid. Want we delen de visie dat gemeenten cliënten als burgers zien die in de buurt en maatschappij meedraaien. Dus gaan we graag met gemeenten in gesprek over goede oplossingen. Vanuit onze professionaliteit kunnen

We proberen ons gedachtegoed te laten groeien

we meedenken over hoe gemeenten hun nieuwe taak goed voor elkaar krijgen. Dat het met minder geld moet en dat dit ook lastig is voor gemeenten snappen we, maar door mee te denken zie je dat er veel mogelijk is. De uitdaging is steeds: hoe doe je het goed en maak je zelfs met minder middelen wel je beleidsdoelstellingen waar. Buurtcirkel is hier een voorbeeld van, maar er zijn er meer. Bijvoorbeeld family support, waar ik het eerder over had. Buren, familie en kennissen zitten hier veel sterker in de ondersteuning, zodat er minder professionele inzet nodig is.

Hoe belangrijk is samenwerking met andere partijen voor u?

Samenwerking is cruciaal. Pameijer heeft niet de doelstelling om te groeien in personeel of macht, maar we proberen wel ons gedachtegoed te laten groeien. We werken samen met iedereen die onze visie deelt. Dat lukt prima. Wel is de druk soms lastig. Medewerkers zijn soms ongerust door alle veranderingen. Niemand wil immers zijn baan kwijt. We zeggen wel dat we dat het beste kunnen voorkomen door kwaliteit te blijven leveren en goede vormen van dienstverlening te bieden, maar toch. Alle organisaties zoeken de balans en de vraag is soms hoeveel geld er straks te verdelen is. Dan zie je dat de ene organisatie er anders in zit dan de andere. Maar in zijn algemeenheid wordt er prima collegiaal

samengewerkt. Zowel in de gehandicaptenzorg als in de geestelijke gezondheidszorg. Ik zie ook dat de gemeente Rotterdam, evenals de omliggende gemeenten, daar echt verstandig in opereert. Daardoor ontstaat veel samenwerking, ondanks de mist die er nu nog bestaat rondom de decentralisaties. Die onduidelijkheid maakt cliënten en medewerkers onzeker, maar toch denk ik dat we het momentum nu moeten grijpen. Ik zou het niet fijn vinden als de boel nu weer wordt uitgesteld.

De kettingvraag aan de gemeente

Gemeenten willen graag dat burgers, ook burgers met een beperking zelfstandiger en zelfredzamer worden. Op dit moment zien wij dat cliënten die zelfstandig gaan wonen bijvoorbeeld, er financieel flink op achteruit kunnen gaan. Hoe denkt de gemeente om te gaan met dit soort prikkels die de beoogde zelfredzaamheid tegenwerken?

De grootste kostenpost is niet dagbesteding zelf, maar het vervoer er naartoe

Ons aanbod wordt kleinschaliger en meer in de wijk

Zo doen wij dat in Amsterdam

U stelt in de nieuwe Wmo drie lijnen centraal. De nulde, eerste en tweede lijn. Hoe zien die lijnen eruit?

De nulde lijn is de eigen kracht van mensen zelf, eventueel met hulp van hun omgeving en algemene voorzieningen.

Stel dat iemand niet kan koken, dan kan zijn buurvrouw hem misschien wel helpen of hij kan naar een wijkrestaurant. Een stap verder is de eerste lijn, dat is het wijkzorgteam. Deze wijkzorgteams zijn vertegenwoordigd in de 22 wijken die onze stad kent en worden gerund door een wijkverpleegkundige, maatschappelijk werker en praktijkondersteuner van de huisarts. Het wijkzorgteam kijkt wat de burger nodig heeft, wat hij zelf kan en wat er verder nodig is aan professionele hulp. De tweede lijn is specialistische zorg voor mensen met een zwaardere hulpvraag.

Is in dat wijkzorgteam ook specialistische kennis over bijvoorbeeld een verstandelijke beperking aanwezig?

In het wijkzorgteam zitten ook medewerkers vanuit MEE en bijvoorbeeld een woonbegeleider vanuit de

[Lees verder >](#)

Wat is kenmerkend voor de visie en aanpak van Cordaan in de nieuwe Wmo?

Een eerste en heel belangrijk kenmerk is ons startpunt van nadenken. We hebben vanaf het begin tegen elkaar gezegd dat we niet financieel wilden insteken, maar de cliënt die straks op de Wmo is aangewezen en zijn zorg- en ondersteuningsbehoefte centraal zetten. Ten tweede hebben we drie uitgangspunten geformuleerd, namelijk continuïteit, vernieuwing en doelmatigheid. Continuïteit, zodat mensen met een beperking straks niet ineens hun vertrouwde wereld verliezen. Vernieuwing zit hem in het anders kijken, anders denken en anders doen. Dat betekent dat we oplossingen zien in nieuwe zorg- en ondersteuningsarrangementen, niet in uitgekleden arrangementen. Met doelmatigheid bedoelen we dat we samen met andere organisaties willen nadenken over hoe we de Wmo willen vormgeven voor de verstandelijk gehandicaptenzorg. Daarvoor hebben we een gezamenlijk programma opgesteld

[Lees verder >](#)

Eric van der Burg,
Wethouder Amsterdam

Henk Kouwenhoven,
bestuurder Cordaan

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Eric van der Burg*

aanbieders. Daarnaast kan altijd bij andere experts expertise gevraagd worden. Stel: een moeder heeft een vraag over hoe ze het beste om kan gaan met het gedrag van haar verstandelijk gehandicapte zoon. In dat geval wordt zij door iemand van MEE ondersteund. Bij mensen met een meervoudige complexe beperking wordt specialistische ondersteuning ingevlogen.

In alle lijnen komt ook een vorm van dagbesteding terug. U heeft daar een continuüm voor ontwikkeld. Wat houdt dat in?

Dagbesteding heb je in allerlei soorten en maten. Het kan als respijtzorg worden ingezet om mantelzorgers te ontlasten, maar het kan ook meer een arbeidsmatig karakter hebben. En daar tussenin heb je ook nog allerlei vormen. Wij willen dat hele spectrum op elkaar laten aansluiten en daarvoor hebben we een model ontwikkeld. In dat model onderscheiden we algemene dagbesteding, gespecialiseerde dagbesteding en arbeidsmatige dagbesteding. We kijken straks in welke vorm iemand met een beperking het beste tot zijn recht komt. Als iemand arbeidsmatige dagbesteding heeft, maar hij kan doorgroeien naar begeleid werken, dan is dat ook de bedoeling van ons beleid. We gaan dat individueel bekijken. Wie kan, gaat werken met begeleiding of ondersteuning. En voor wie dat niet kan, hoeft dat niet.

Wie bepaalt of er ontwikkeling mogelijk is bij iedere afzonderlijke cliënt?

Dat wordt bepaald door een deskundige, niet door een ambtenaar van de gemeente Amsterdam.

Hoe maakt u betaald werken voor mensen met een beperking mogelijk?

Om te beginnen wil ik in onze aanbesteding en inkoop nadrukkelijk naar sociale firma's kijken, zodat die ook kunnen leveren bij ons. Ten tweede kijk ik hoe we de regelgeving kunnen versoepelen, waardoor er meer van dit soort maatschappelijke ondernemingen gaan ontstaan waar mensen met een beperking kunnen werken. Op de derde plaats wil ik kijken naar *social return*. Dat wil zeggen dat een bedrijf in Amsterdam een opdracht van de gemeente krijgt onder de voorwaarde dat dit bedrijf een arbeidsplek beschikbaar stelt voor iemand met een beperking.

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Henk Kouwenhoven*

samen met andere aanbieders, MEE en Cliëntbelang en dat in nauwe samenwerking met de gemeente.

Wat houdt dat programma in?

We hebben zes profielen gemaakt van cliënten die straks in de Wmo zorg en ondersteuning ontvangen. Ieder profiel geeft een beeld van de hoeveelheid zorg en ondersteuning die iemand met een verstandelijke beperking heeft op het gebied van wonen, begeleiding en dagbesteding. Een voorbeeld: we hebben een profiel gemaakt van iemand met een verstandelijke beperking met ernstige gedragsproblematiek. Deze cliënten, vaak mensen met een licht verstandelijke beperking, zijn gebaat bij structuur in het leven. Een mooi voorbeeld van dagbesteding voor mensen in dit profiel is een project van ons waar aan auto's wordt gesleuteld. Dat is werk waarbij cliënten het gevoel van trots krijgen en wat onder strakke begeleiding met een strak dagritme plaatsvindt.

De gemeente Amsterdam wil de nieuwe Wmo inrichten langs drie lijnen. Een basisaanbod in de nulde lijn, wijkzorgteams in de eerste lijn en een tweedelij voor specialistisch aanbod. Waar ziet u een rol voor Cordaan?

De hoofdmoot van onze activiteiten zal in de eerste en tweede lijn zitten. Maar in die nulde lijn - dat zou een soort MEE nieuwe stijl kunnen zijn -

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Eric van der Burg*

Welke rol hebben gehandicaptenzorgaanbieders in het continuüm?

Ik heb aan de zorgaanbieders in Amsterdam gevraagd om met voorstellen te komen hoe zij de dagbesteding willen regelen tegen lagere kosten. Dat hebben ze gedaan, en één van de dingen die mij daarbij opviel is dat de grootste kostenpost niet de dagbesteding zelf is. Dat is het vervoer naar dagbesteding. Door de extramuralisering zijn er burgers die van Amsterdam-Noord naar Zuid-Oost moesten verhuizen. Maar hun dagbesteding was nog wel in Noord. Door de dagbesteding nu dicht bij huis te organiseren, vallen de vervoerskosten weg. Dat is één van de voorstellen die een enorme besparing oplevert.

Amsterdamse organisaties in de verstandelijke gehandicaptenzorg hebben u een tijd geleden zes profielen aangeboden van hoe de zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking eruit ziet. Wat doet u hiermee?

We gebruiken die profielen en de voorbeelden om onze kennis over de voor ons relatief onbekende groep te vergroten. De casuïstiek helpt ons duidelijk te krijgen hoe divers deze groep is en hoe specifiek hun vragen kunnen zijn.

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Henk Kouwenhoven*

daar kunnen lichte vormen van begeleiding in zitten. Ik verwacht dat zorgorganisaties daar ook een kleine rol in gaan spelen. Daar moet natuurlijk - net zo goed als in de andere lijnen - de juiste expertise aan tafel zitten.

Hoe gaat uw rol in de eerste lijn eruit zien?

We willen onze ambulante begeleiding graag koppelen aan de wijkzorgteams. De gedachte waar de gemeente op vaart, is dat er in de wijkzorgteams generalisten werken die allerlei ondersteuningsvragen moeten kunnen beantwoorden. Vragen over de volle breedte. Ik geloof daar niet zo in. Ik bedoel: als ouder van een kind met een verstandelijke beperking wil je toch met iemand spreken die écht verstand heeft van die beperking. Dan gaat het niet om complexe zorgvragen, maar meer in de zin dat een ambulant begeleider in de gehandicaptenzorg de taal spreekt, de beperking begrijpt.

De gemeente Amsterdam werkt toe naar een continuüm van dagbesteding naar begeleid werken. Wat is er volgens u nodig om dit continuüm te laten slagen?

Er is vooral veel lef, goede begeleiding en tijd nodig. En natuurlijk een nauwe samenwerking met bedrijven die het belangrijk vinden om te investeren in onze cliënten. Een mooi voorbeeld is een kweker in Amsterdam waar cliënten van ons werken. Dat zijn geen formele arbeidsplaatsen, het is extra. Dat extra wil ik niet denigreren, maar het geeft juist aan dat die kweker het belang ervan inziet. Dat soort bedrijven hebben we nodig.

Hoe ziet uw aanbod er straks in 2015 uit?

Het zal kleinschaliger zijn, meer in de wijk met een hele directe lijn naar welzijnsorganisaties in de wijk en het midden- en kleinbedrijf. Een voorbeeld van het soort aanbod waar we in de toekomst meer naartoe gaan, is een kinderboerderij waar cliënten van Cordaan werken. Zij verzorgen de dieren, ruimen troep op en komen daardoor in contact met bewoners. Dat soort kleine, wijkgeoriënteerde projecten waarbij deels betaalde krachten en deels vrijwilligers werken, dat zal het nieuwe aanbod zijn.

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Eric van der Burg*

In de tweede lijn biedt u straks specialistische zorg en ondersteuning. Hierin worden een aantal doelgroepen in de gehandicaptenzorg expliciet benoemd. Hoe ziet dit specialistische aanbod er straks uit?

Wij onderscheiden drie lijnen in dat specialistische aanbod. Een flexibel aanbod dat dicht tegen de eerste lijn aan ligt, maar niet wordt geleverd door de professionals in de wijkzorgteams. Voorbeelden zijn schoonmaakhulp en gespecialiseerde dagbesteding voor mensen die niet terecht kunnen bij het collectieve aanbod in de wijk. De wijkzorgteams krijgen het mandaat om direct hiernaar door te verwijzen. Dan een aanbod mét een vorm van indicatie, voor onder meer de maatschappelijke opvang, begeleiding en dagbesteding voor mensen met meer complexe ondersteuningsvragen. Tot slot de nu al bestaande ondersteuning door middel van woonvoorzieningen, rolstoelen en vervoersvoorzieningen. Het toegangsproces voor deze voorzieningen blijft vooralsnog zoals het nu is. Ook bij deze lijnen geldt dat het er om gaat die mix aan te bieden die de Amsterdammer in zijn eigen kracht versterkt.

Vorig jaar bent u het programma *Samen DOEN in de buurt* gestart. Wat is dit voor een project?

De Amsterdamse hulpvragers hebben we onderverdeeld in drie categorieën: huishoudens met kinderen, huishoudens zonder kinderen en ouderen. Die groepen hebben we weer onderverdeeld in enkelvoudige problematiek, meervoudige problematiek en – zoals wij dat noemen – de top. Daar is echt sprake van zware problematiek. Als ik kijk naar de top, dan hebben we het over 1.200 huishoudens met kinderen en 4.000 huishoudens zonder kinderen. Ik beperk me nu even tot de 1.200. Die kosten de samenleving € 132.000,- per jaar. Vaak zie je in die huishoudens een optelsom van een verstandelijke beperking, verslaving, schuldenproblematiek, werkloosheid en jeugdhulpverlening. Daar komt dus een verscheidenheid aan hulpverlening over de vloer. In sommige gevallen wel 23 hulpverleners. Op die gezinnen hebben we nu *Samen DOEN*-teams gezet, waarbij één gezinscoach de zaken regelt.

Wat zijn uw ervaringen met die *Samen DOEN*-teams?

In de eerste plaats levert deze aanpak rust op in de gezinnen. Je moet er toch niet aan denken dat er 23 mensen zich met je huishouden bemoeien, helemaal als je door je beperking al moeilijk kunt omgaan met prikkels. Ten

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Henk Kouwenhoven*

Wat zit er straks niet meer in uw aanbod?

We gaan een andere vorm zoeken voor de grote locaties waar zestig tot honderd cliënten hun dagbesteding krijgen. Tegelijkertijd wil ik wel benadrukken dat we overeind moeten houden wat we hebben. Hier in Amsterdam hebben we bijvoorbeeld een hele mooie kunstwerkplaats en een houtwerkplaats. Dat zijn stedelijke voorzieningen. Daar worden hele mooie dingen gemaakt, dus dat moeten we overeind houden.

Zijn er nog andere samenwerkingspartners die u opzoekt in het ontwikkelen van nieuwe ondersteuningsarrangementen?

Stichting Prisma is een heel belangrijke samenwerkingspartner. Dat is een organisatie die met vrijwilligers allerlei activiteiten organiseert voor mensen met een verstandelijke beperking. Zo geven vrijwilligers van een judoschool bijvoorbeeld iedere week een middag judoles aan mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast zoeken we ook actief het midden- en kleinbedrijf op, omdat we hen nodig hebben om arbeidsmatige dagbesteding te kunnen organiseren. Binnen Cordaan is een team actief dat daar al veel succes in heeft geboekt. Voor ongeveer 500 cliënten hebben we deze vorm van dagbesteding weten te realiseren.

[Lees verder >](#)

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Eric van der Burg*

tweede zie je ook dat het minder geld kost, omdat er minder hulpverleners bij de gezinnen betrokken worden. Het is dus efficiënter. Ook leidt *Samen DOEN* ertoe dat we afspraken met de gezinnen kunnen maken. Als er bijvoorbeeld sprake is van schuldenproblematiek en verslaving, dan kunnen we tegen die burger zeggen dat hij zijn leven op een aantal punten moet verbeteren. Doet hij dat niet, dan kunnen we hem korten op zijn uitkering.

U geeft de Zelfredzaamheidsmatrix een belangrijke rol in de Wmo. Welke rol krijgt dit instrument?

De Zelfredzaamheidsmatrix heeft twee doelen: het helpt deskundigen bij het stellen van de indicatie en het helpt te uniformeren. Daarmee wil ik voorkomen dat je als burger afhankelijk bent van de hulpverlener die je krijgt. De één is heel soepel, de ander is veel strenger. Nu is de matrix nog niet geschikt voor alle doelgroepen binnen de Wmo. Daarom gaan we de komende tijd bekijken hoe we de Zelfredzaamheidsmatrix zo kunnen ontwikkelen dat hij toepasbaar is voor meerdere doelgroepen. ●

vervolg *Zo doen wij dat in Amsterdam met Henk Kouwenhoven*

De gemeente verwacht straks van organisaties in de Wmo dat zij de Zelfredzaamheidsmatrix gaan gebruiken. Hoe kijkt u tegen dit instrument aan?

De Zelfredzaamheidsmatrix is een instrument dat is ontwikkeld vanuit de maatschappelijke opvang. Dat zie je ook dominant terug komen in de vragenlijst. Daarmee mist het instrument voor mensen met een verstandelijke beperking een aantal essenties, zoals ondersteuning die nodig is bij de kwaliteit van leven. Dat is het uitgangspunt in de gehandicaptensector. Daarnaast stelt de Zelfredzaamheidsmatrix dingen aan de orde die minder relevant zijn voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld op het gebied van overlast. Ik vind daarom dat er nog een slag overheen moet om het instrument te laten aansluiten bij onze cliënten. Daar pleit ik dan ook voor. ●

[Terug naar begin artikel >](#)

Hoe bereid je cliënten voor op wat komen gaat terwijl niet alles duidelijk is?

Over de grenzen heen

Al zolang gemeenten en zorgaanbieders bezig zijn met hun voorbereiding op de Wmo is niet duidelijk hoe die nieuwe Wmo er precies uit komt te zien. Die onzekerheid blijft in stand nu de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de decentralisatieplannen onlangs afwees. Hoe bereid je als zorgorganisatie cliënten en hun familie voor op wat komen gaat als je het zelf nog niet helemaal weet? Reinaerde en Dichterbij laten hun licht schijnen op hun aanpak.

Tjitske Tabak, projectleider decentralisatie bij Reinaerde, vertelt dat haar organisatie in het begin niet actief communiceerde over de stelselwijzigingen, omdat er steeds zo veel

wijzigde. 'Maar ondertussen kregen we wel heel veel vragen van cliënten en verwanten. Zij waren zelf op internet op zoek gegaan naar antwoorden. Maar in plaats van duidelijkheid leverde deze informatie juist verwarring op.' Reinaerde besloot toen om een communicatietraject te starten. In december 2012 begon de zorgorganisatie om managers te informeren die op hun beurt begeleiders op de hoogte brachten. De begeleiders informeerden vervolgens de cliënt en zijn familie. 'Dat viel niet mee, want algemeen beleid vertalen naar wat dat betekent voor cliënten is nog niet zo eenvoudig.'

Reinaerde heeft vervolgens informatieavonden georganiseerd voor cliënten, verwanten en medewerkers. Een bewuste keuze om hen gezamenlijk te informeren. Tabak: 'Op deze manier krijgt iedereen dezelfde informatie. En in de interactie komen meer en andere vragen en aandachtspunten voor ons als organisatie naar boven. Het benadrukt dat dit een opdracht is waar we met z'n allen voor staan en samen een rol in hebben om het zo goed mogelijk voor de cliënten te regelen.' Reinaerde vertaalde het 'samen doen' in een aantal activiteiten die uiteindelijk op meerdere vlakken positief uitpakten.

[Lees verder >](#)

> vervolg *Hoe bereid je cliënten voor op wat komen gaat terwijl niet alles duidelijk is?*

Reinaerde ideeënbus en kennisquiz

Zo is de gehandicaptenzorgorganisatie begonnen met de 'Reinaerde ideeënbus'. Het doel? Goede voorbeelden verzamelen van hoe mensen met een beperking meedoen in de maatschappij. 'Dit is een groot succes', vertelt Tabak. 'We kregen veel ideeën binnen, ook van cliënten. Ben bijvoorbeeld, is al jaren actief als vrijwilliger in Woudenberg. Hij doet klusjes voor mensen in de buurt, en zij vinden het gezellig als Ben over de vloer komt. Ben is trots op alles wat hij voor een ander kan betekenen en heeft daarmee echt zijn eigen plek in Woudenberg gecreëerd. Reinaerde vond dit zo'n mooi voorbeeld dat ze het succesverhaal van Ben op film in beeld bracht. Als voorbeeld voor cliënten, maar ook om wethouders en gemeenteraadsleden te laten zien hoe cliënten zelf kijken naar wat zij voor anderen kunnen doen. Ben heeft later nog een speldje gekregen van de burgemeester voor zijn vrijwilligerswerk.'

Reinaerde heeft verder de Reinaerde kennisquiz (deel 1 en deel 2) ontwikkeld. Een korte film waarmee ze cliënten, familie en medewerkers informeert over de kabinetsplannen. De kennisquiz is een panel dat bestaat uit een medewerker, een familielid en een cliënt. Samen beantwoorden ze vragen over kabinetsplannen. Bijvoorbeeld over het extramuraliseren van de laagste zorgzwaartepakketten. 'Cliënten kunnen vaak beter dan wij uitleggen wat zoiets in de praktijk voor hen betekent. De quiz helpt om vooroordelen weg te nemen en een beter beeld te geven van wat de nieuwe Wmo straks voor mensen met een beperking betekent', licht Tabak toe.

Website Dichterbij

Ook zorgorganisatie Dichterbij organiseerde informatiebijeenkomsten voor cliënten en verwanten. Regiomanager Marion Kocken vertelt dat ze hierin nadrukkelijk de samenwerking met de landelijke cliëntenorganisatie Ieder(in) (de nieuwe fusie-organisatie van Platform VG en de CG raad) heeft gezocht. 'De beleidsmedewerker van Ieder(in) kon uitstekend de brug slaan tussen de plannen van de wetgever en wat in de praktijk leeft bij mensen met een beperking', legt ze uit. Kocken geeft net als Tabak van Reinaerde aan dat het lastig is dat gedurende de reis de spelregels en de route wijzigen. 'Tot op de dag van vandaag blijven er onzekerheden bestaan. Maar vertellen wat we weten, heeft nog steeds de voorkeur boven niet communiceren. Informatie heeft tijd nodig om te zakken, ook bij ons. Die tijd heb je nu nog wel, maar als je lang wacht niet meer.' Communicatieadviseur Jolande Prudon vult aan:

'Vanuit het oogpunt van communicatie is het telkens weer zoeken naar de juiste instrumenten. Het gaat niet alleen om informeren, maar ook om het omdenken, inspireren en verleiden om de veranderingen eigen te maken. Daar wil je iedereen in meenemen op een manier die aanspreekt en beklijft.'

Dat informeren en inspireren doet Dichterbij met de website www.ongedeeldesamenleving.nl. Deze website biedt cliënten, hun omgeving, medewerkers en betrokken burgers tal van mooie voorbeelden waardoor de Wmo concreter wordt. Het toont onder andere wijkinitiatieven, cliënten die als vrijwilliger actief zijn, verbindingen met scholen en andere organisaties. Ook kunnen geïnteresseerden zelf een blog beginnen of een community starten. Voor gemeenten is de

Lees verder >

> *vervolg Hoe bereid je cliënten voor op wat komen gaat terwijl niet alles duidelijk is?*

website ook interessant, omdat zij daarmee een goed beeld van de burger met een beperking en zijn mogelijkheden krijgen.

Op het intranet biedt Dichterbij een soort Wikipedia over de decentralisaties. Begeleiders en verzorgenden vinden daar presentaties, toolkits en andere informatie om collega's en cliënten zo goed mogelijk te informeren en voor te bereiden op de Wmo.

Theaterproductie

Theatergroep Kleinkunst, een professionele theatergroep van Dichterbij die voorstellingen maakt met acteurs met en zonder een verstandelijke beperking, maakt een theaterproductie over het keukentafelgesprek. Prudon: 'We hebben een werkgroep gevormd samen met MEE en gemeenten om de juiste dilemma's de revue te laten passeren. Wat is het keukentafelgesprek en welke consequenties heeft dit voor jou? De theatergroep kan zo een rol spelen om ouders, cliënten, maar ook medewerkers en de gespreksvoerders vanuit gemeenten te informeren over wat het keukentafelgesprek betekent voor burgers met een verstandelijke beperking.' Ook ontwikkelde Dichterbij het netwerkspel *Samen aan de slag*. Verschillende wensen en vragen van burgers met een verstandelijke beperking worden vanuit de optiek van de nieuwe Wmo beantwoord, door het netwerk actief in te zetten. Zo wordt al spelenderwijs het nieuwe perspectief onder de aandacht gebracht. Daarnaast leiden deze vraagstukken tot gesprekken en discussies over hoe je dat nou doet, een netwerk ontwikkelen?

Zodra het politieke traject is afgerond en echt helder is hoe de nieuwe Wmo en Jeugdwet eruit komen te zien, zal er langzamerhand duidelijkheid komen over wat dit gaat betekenen voor de individuele cliënt. Net als veel andere aanbieders wil Dichterbij deze boodschap zoveel mogelijk persoonlijk met cliënten en hun omgeving delen. Kocken: 'We doen dit bij voorkeur in samenspraak met de desbetreffende gemeente.'

Dichterbij zit in een interdisciplinaire werkgroep rondom transitiecommunicatie. Hierdoor hebben we zicht op de wijze waarop gemeenten gaan informeren. Hier willen we graag bij aansluiten, zodat cliënten ook één boodschap te horen krijgen. De transities zijn al ingewikkeld genoeg. De behoefte aan duidelijkheid is groot en daar willen we graag gezamenlijk zo snel mogelijk gehoor aan geven.' ●

Zorg in beeld: Begeleiding individueel

Zorg in beeld

Eén van de huidige functies in de AWBZ waar gemeenten straks een rol in krijgen, is de functie begeleiding. Deze functie is onder te verdelen in individuele begeleiding en begeleiding in groepsverband (BG groep). Iemand komt alleen voor begeleiding in aanmerking als hij een matige of zware beperking heeft op één of meer van de volgende gebieden: sociale redzaamheid, bewegen en verplaatsen, probleemgedrag, psychisch functioneren of geheugen- en oriëntatiestoornissen. Mensen met een lichte beperking doen nu al een beroep op de Wmo.

Begeleiding individueel in de AWBZ

Het doel van individuele begeleiding (BG Individueel) is de zelfredzaamheid van iemand te bevorderen, te behouden of te compenseren. Dit moet voorkomen dat iemand wordt opgenomen in een instelling of verwaarloost. Als iemand begeleiding nodig heeft, wordt in eerste instantie gekeken of dit in groepsverband kan. Als dit niet de oplossing is voor de ondersteuningsbehoefte of als er medische contra-

indicaties zijn, komt iemand in aanmerking voor individuele begeleiding. Bijvoorbeeld als de prikkels in een groep te veel zijn voor een cliënt. Het is ook mogelijk om begeleiding zowel individueel als in groepsverband te krijgen.

De inhoud van individuele begeleiding kan erg verschillen. Eén van de doelen kan zijn om structuur aan te brengen. Bijvoorbeeld door het voorbereiden van de dag, de week of gesprekken en activiteiten die moeten gebeuren. Maar ook hele praktische ondersteuning hoort bij begeleiding. Zoals oefenen in het zoveel mogelijk zelf doen van de administratie, de post of het beheren van (huishoud)geld. Ook hulp bij de communicatie, contact met anderen of het gebruik van het openbaar vervoer horen bij individuele begeleiding.

De rol van de begeleider bestaat uit zorgen dat iemand het initiatief tot iets neemt, stap voor stap doornemen van activiteiten, oefenen,

compenseren en overnemen. Cliënten die tijdens de behandeling iets geleerd hebben, bijvoorbeeld hoe ze een geleidestok gebruiken, kunnen dit met individuele begeleiding op straat oefenen.

Het aantal uren individuele begeleiding is onderverdeeld in klassen en varieert van 2 tot 25 uur per week. Vaak kan met een paar uur per week al voorkomen worden dat iemand 24-uurszorg nodig heeft. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) kijkt op maat wat een cliënt nodig heeft aan uren en inhoud van de begeleiding.

Individuele begeleiding in de gehandicaptenzorg

De variatie aan individuele begeleiding zie je ook terug in de praktijk van de gehandicaptenzorg. Bij iemand met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) bij wie het korte termijngeheugen niet meer goed functioneert, biedt individuele

[Lees verder >](#)

vervolg: *Zorg in beeld: Begeleiding individueel*

begeleiding uitkomst. Zo laten sommige NAH-cliënten brieven ongeopend op tafel liggen, omdat ze de volgende handeling niet meer weten. Door de handeling te begeleiden - envelop openmaken, brief lezen, er (eventueel samen) actie op ondernemen - kan iemand zelf zijn post blijven beheren. Deze hulp draagt bij aan zijn zelfredzaamheid. Dat geldt ook als iemand gestimuleerd wordt om een agendadagboek bij te houden of door te zorgen dat iemand op tijd zijn medicatie inneemt en meteen noteert dat ze ingenomen zijn. Als een cliënt afasie heeft, een taalstoornis waarbij zowel het lezen, praten, begrijpen en schrijven lastig is, ligt de nadruk op ondersteuning bij communicatie in de eigen omgeving. Iemand met een lichamelijke beperking kan ook individuele begeleiding nodig hebben om het eten, drinken of andere dingen klaar te zetten, zodat hij zichzelf verder gedurende de dag kan redden.

Veel mensen met een verstandelijke beperking krijgen individuele begeleiding om structuur in hun dag of week aan te brengen. De individuele begeleiding voorkomt dan dat de cliënt angstig wordt of niet meer (op tijd) op het werk of de dagbesteding komt. Vaak zijn het aanvankelijk ouders of andere naasten die de cliënt daarbij helpen, maar als zij wegvallen of als de zorg hen te zwaar wordt, dan wordt met individuele begeleiding voorkomen dat een cliënt zichzelf verwaarloost of niet meer zelfstandig kan wonen. Wekelijks vijf à zes uur begeleiding volstaat vaak voor het structureren van het dagelijks leven.

Daarnaast kan de begeleiding ook gericht zijn op het organiseren en plannen van het huishouden, het ondersteunen bij de administratie en bij het verrichten van andere activiteiten die de cliënt lastig vindt. Dan worden samen allerlei handelingen doorgesproken, zoals: wat voor boodschappen heb je nodig, wat eet je vanavond, heb je de was al gedaan etc. ●

Marinus heeft een licht verstandelijke beperking en het syndroom van Usher. Hij is doof en verliest ook langzamerhand zijn gezichtsvermogen. Marinus woont zelfstandig. Hij krijgt thuis individuele begeleiding en werkt parttime op een aangepaste werkplek. Door de progressieve aandoening wisselt zijn hulpvraag regelmatig. Professionals, gespecialiseerd in doofblindheid, zijn ingeschakeld om Marinus te helpen om te gaan met zijn afnemende mobiliteit, zelfredzaamheid in huis, vragen rondom communicatie en de computer. Tijdens dit traject is er regelmatig overleg met de ambulante woonbegeleider. Deze hoort hoe het traject verloopt, maar krijgt ook adviezen hoe Marinus het beste kan worden ondersteund. In de toekomst zal Marinus het waarschijnlijk niet meer redden op zijn werk en een beroep moeten doen op dagbesteding (begeleiding groep).

Cijfers in beeld

Naar schatting hebben ruim 70.000 volwassenen en kinderen met een beperking een indicatie voor individuele begeleiding. Iets meer dan de helft hiervan (bijna 38.000) bestaat uit volwassenen met een verstandelijke beperking. Zij maken gemiddeld 4 uur per week gebruik van individuele begeleiding. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) heeft geen cijfers van het onderscheid in volwassenen en

kinderen in de zintuiglijk en lichamelijke gehandicaptenzorg. In 2013 kregen ruim 13.000 mensen met een lichamelijke beperking, waaronder mensen met niet-aangeboren hersenletsel, een indicatie voor individuele begeleiding. Bij hen gaat het om gemiddeld 3,5 uur per week. 3.345 mensen met een zintuiglijke beperking werden gemiddeld 3 uur per week individueel begeleid vanuit de AWBZ.

Toolbox

In de toolbox vindt u onder andere handreikingen en factsheets die u kunnen ondersteunen bij Wmo aangelegenheden.

De kopjes zijn linkjes naar extra informatie.

Twee matrices als hulpmiddel bij keuze samenwerkingsvorm (VGN)

Welke vorm van samenwerking in het sociale domein is het meest geschikt voor uw situatie? Met de matrices van juridische vormen voor samenwerking van de VGN vindt u vast een antwoord op die vraag. De twee matrices zijn opgesteld door van VanDoorne advocaten. De eerste matrix zet de diverse samenwerkingsvormen op een rij en geeft kernachtig weer wat het onderscheid is tussen een samenwerkingsovereenkomst, een VOF en een rechtspersoon (stichting, coöperatie of BV). De tweede matrix geeft het belangrijkste onderscheid weer tussen een Stichting, een Coöperatie en een BV. Deze juridische vormen voor samenwerking komen ook aan bod in het onderdeel *Samen Inschrijven* van de juridische handreiking *Zorgverkoop in de Wmo* van de VGN.

Handreiking 'Vervoer dagbesteding extramuraal voor gemeenten' (Transitiebureau Wmo)

Welke vervoersvraagstukken komen op gemeenten af als de extramurale dagbesteding in 2015 een gemeentelijke taak wordt? Dat leest u in deze uitgebreide handreiking *Vervoer dagbesteding extramuraal voor gemeenten*. De handreiking geeft veel informatie voor zowel gemeenten als zorgaanbieders. Het voorziet partijen van praktische informatie rond de organisatie en uitvoering van het vervoer van en naar de dagbesteding en maakt inzichtelijk wat de te maken keuzes en aandachtspunten zijn.

Handreiking 'Sturen op uitkomsten in de Wmo' (NYFER)

Inzicht in uitkomsten maakt beter onderbouwde beslissingen over de inzet van middelen mogelijk. Ook draagt het bij aan het maatschappelijk rendement van de dienstverlening. Vanuit die gedachte heeft economisch onderzoeksbureau NYFER de handreiking *Sturen op uitkomsten in de Wmo* ontwikkeld. De handreiking brengt de mogelijkheden voor sturing op uitkomsten in de nieuwe Wmo in kaart. Het is in de eerste plaats bedoeld voor gemeenten, maar biedt ook zorgaanbieders die willen sturen op uitkomsten handvatten. Achterliggende gedachte is dat de overheveling van (delen van) de AWBZ en de jeugdzorg voor gemeenten hét moment is om uitkomststuring van meet af aan in het lokale beleid rond zorg en ondersteuning te verankeren.

Infografic 'Wmo 2015 in beeld'

Op 14 januari stuurde staatssecretaris Van Rijn de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning naar de Tweede Kamer. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) vatte deze wet samen in een infographic.

Overgang van onderneming als gevolg van aanbesteding (Lexence)

Bij aanbesteding in de Wmo kan er straks sprake zijn van overgang van onderneming. Wat overgang van onderneming is, beschrijven twee arbeidsrechtadvocaten. Aan de hand van een recente zaak tussen een thuiszorgorganisatie en een gemeente geven zij inzicht in de juridische positie van de werkgever en de betrokken werknemer.

Agenda

In de agenda vindt u een selectie van activiteiten die worden georganiseerd over de Wmo die belangrijk zijn om te weten of waarvoor u zich kunt aanmelden.

De kopjes zijn linkjes naar extra informatie.

26 februari, 5 maart, 12 maart De Grote Zorgdebatten

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen organiseert de VGN met een keur aan partners de serie *Grote Zorgdebatten*. De serie start in Groningen. Op 26 februari volgt Enschede en op 5 maart Breda. Afsluitend is op 12 maart in Den Haag een debat met de woordvoerders van de zes grootste politieke partijen. De centrale vraag bij de debatten luidt: Het Nederlandse zorgstelsel gaat veranderen; hoe behouden we het hoge niveau van de zorg terwijl gemeenten en zorgaanbieders stevige bezuinigingsdoelstellingen krijgen opgelegd?

De zorgdebatten zijn vrij toegankelijk. U bent van harte welkom. In het bijzonder nodigen wij de cliënten en de bij de organiserende partijen aangesloten professionals uit om het debat bij te wonen. Aanmelden kan via het [online aanmeldformulier](#).

26 maart VGN-ledenbijeenkomst 'Wmo, zo wordt het'

Hoe ziet de Wmo er nu uiteindelijk uit? Hoe wordt bijvoorbeeld de toegang en de contractering geregeld? En welke eisen stelt de nieuwe Wmo aan aanbieders? Tijdens de ledenbijeenkomst *Wmo, zo wordt het* geeft de VGN u de antwoorden. Daarnaast kijken we naar de effecten van de nieuwe Wmo wereld voor de gehandicaptenzorg.

Colofon

Uitgever

Wmo inzicht is een e-zine van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) over de voorgenomen transitie van de extramurale begeleiding, kortdurend verblijf en vervoer naar de Wmo. Het is bedoeld voor zorgaanbieders in de gehandicaptenzorg en gemeenten en verschijnt tweemaandelijks.

Redactie

Alice Dallinga, Monique van der Meulen, Inge Wichink Kruit

Fotografie

Voorkant: Promens Care

Artikel 'Wmo en Participatiewet: sterker als duo': Niek Michel

Kennismaken met: Pameijer

Hoe doen ze het in: Patrick Beckers (VGN)

Over de grenzen heen: Reinaerde, Dichterbij

Gehandicaptenzorg in beeld: Niek Michel en stockfoto

Vormgeving

Mariël Lam grafisch ontwerp BNO

Contact

Oudlaan 4

3515 GA Utrecht

Postbus 413

3500 AK Utrecht

e-mail: mmeulen@vgn.nl